

International Journal of Social Sciences

ISSN:2587-2591

DOI Number:<http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.16.16>

Volume 7/4

2023 p. 285-303

BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK ÇALIŞMALARI ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF INTOLERANCE OF UNCERTAINTY STUDIES

Habibe AKTAY*

Serdar BOZKURT**

ÖZ

Bireylerin belirsizliği anlamlandırma ve belirsizliğe tahammülsüzlük seviyelerinin açıklanmaya çalışıldığı kavramlardan biri belirsizliğe tahammülsüzlüktür. Belirsizliğin içinde bulunduğumuz çağın en temel dinamiklerinden olması dolayısıyla, gerek organizasyonların gerekse bireylerin belirsizliğe karşı tahammüllerini nasıl arttıracakları veya belirsizliğe tahammülsüzlük seviyelerini nasıl düşürecekleri organizasyonel yaşamın en çok tartışılan konulardan biridir. Organizasyonların en değerli kaynağı çalışanlarıdır. Çalışanların belirsiz durumları anlamlandırma biçimine gönderme yapan ve risk alma davranışını doğrudan etkileyen belirsizliğe tahammülsüzlük kavramı organizasyonların sürdürülebilir rekabet etmeleri noktasında anahtar bir role sahiptir. Dolayısıyla belirsizliğe tahammülsüzlük seviyesi üretkenlik ve organizasyon çıktıları ile de ilişkilidir. Bu çalışmanın amacı, Scopus veri tabanında taranan belirsizliğe tahammülsüzlük konusundaki İşletme, Yönetim ve Sosyal Bilimler alanlarındaki 1953-2023 yılları arasında yapılmış araştırmaların bibliyometrik analize tabi tutularak değerlendirilmesidir. Çalışmanın örneklemini ise Scopus veri tabanında yayınlanan 81 makale oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin bibliyometrik analizi için Python ve Vosviewer programları kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler ışığında tanımlayıcı istatistiklere ilaveten; eş-oluşum, ortak yazarlık, atıf, bibliyografik birleştirme ve ortak atıf özellikleri incelemeye tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda; 2020 yılı sonu itibariyle dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi ile belirsizliğe tahammülsüzlük çalışmalarının arttığı görülmektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlük ile ilgili en çok makalenin yer aldığı dergiler; “*Mindfulness*”, “*Journal of Contextual Behavioral Science*” ve “*Child Development*” ve “*Nurse Education in Practice*” dergileridir. 81 makalede toplam

* Arş. Gör., Işık Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, E-mail: papatyahabibeaktay@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2917-6187, İstanbul, Türkiye.

** Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, E-mail: serdarbozkurt34@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4745-9965, İstanbul, Türkiye.

226 anahtar kelime kullanılmıştır. Belirsizliğe tahammülsüzlük ile ilişkili makalelere uygulanan ortak kelime analizinde en sık geçen kelimeler “intolerance”, “uncertainty”, “anksiyete”, “covid-19”, “pandemi” ve “mindfulness” kelimeleridir. Belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda en çok yayın araştırmacıların ülkesi ABD’dir. Araştırma örneklemini oluşturan 81 makale toplam 249 yazar tarafından kaleme alınmıştır. Tek yazarlı makale sayısı 11 iken birden fazla yazarlı makale sayısı 70’dir. Yazarlar arasındaki işbirliği indeksi 3.11’dir. Maximum H-indeksi 1’dir. Toplam atıf sayısı 1113’tür.

Anahtar Kelimeler: *Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Belirsizlik, Bibliyometrik Analiz, Bilimsel Haritalama*

ABSTRACT

One of the concepts that attempts to explain individuals’ levels of making sense of uncertainty and intolerance of uncertainty is intolerance to uncertainty. Since uncertainty is one of the most fundamental dynamics of our age, how both organizations and individuals can increase their tolerance for uncertainty or reduce their intolerance to uncertainty is one of the most discussed topics in organizational life. The most valuable resource of organizations is their employees. The concept of intolerance of uncertainty, which refers to how employees make sense of uncertain situations and directly affect risk-taking behavior, is crucial in helping organizations compete sustainably. Therefore, the intolerance of uncertainty is also related to productivity and organizational outcomes. This study aims to evaluate the research conducted between 1953 and 2023 in the fields of Business, Management, and Social Sciences on the subject of intolerance of uncertainty, scanned in the Scopus database, by subjecting them to bibliometric analysis. The study sample consists of 81 articles published in the Scopus database. Python and Vosviewer programs were used for the bibliometric analysis of the obtained data. In addition to descriptive statistics in the light of the data obtained within the scope of the research, Co-occurrence, co-authorship, citation, bibliographic combination, and co-citation features were examined. As a result of the study, intolerance to uncertainty has increased with the COVID-19 pandemic, which has affected the world as of the end of 2020. Journals with the most articles on intolerance of uncertainty include “Mindfulness,” “Journal of Contextual Behavioral Science,” “Child Development,” and “Nurse Education in Practice” journals. A total of 226 keywords were used in 81 articles. In the common word analysis applied to articles related to intolerance of uncertainty, the most frequently mentioned words are “intolerance,” “uncertainty,” “anxiety,” “covid-19,” “pandemic,” and “mindfulness.” The USA has the most published researchers on intolerance of uncertainty—81 articles constituting the research sample of 249 authors. While the number of articles with a single author is 11, the number of articles with more than one author is 70. The collaboration index between authors is 3.11. The maximum H-index is 1. The total number of citations is 1113.

Keywords: *Intolerance of Uncertainty, Intolerance of Ambiguity, Bibliometric Analysis, Scientific Mapping*

Giriş

Belirsizlik hayatın içinde olan ve tamamen tüm faktörlerin kontrol edilemeyeceği bir gerçeği de ifade etmektedir. Belirsizlik en temel anlamıyla bir konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmama hali ve birçok bilinmezin aynı anda var olma halidir (Budner, 1962). İnternet ve bilişim teknolojilerinde yaşanan ivedi değişimler sonrası dünyanın değişim ve dönüşüm hızı artmış ve belirsizlik bir o kadar daha insan yaşamının ayrılmaz bütünü haline gelmiştir. Belirsizliği algılama, anlamlandırma ve en nihayetinde belirsizlikle mücadele etme; kısacası belirsizliğe tahammül edebilme ve bu süreci yönetebilme 21. Yüzyılda en önemli yetkinliklerden biri haline gelmiştir. Belirsizliğe rağmen aksiyon alabilme hem bireysel hem de organizasyonel hayatta fark meydana getiren bir faaliyet olarak görünmektedir. Belirsizliği kontrol etmek tamamen mümkün olmasa da belirsizliğe tahammül etmek ya da belirsizliğe tahammülsüzlüğü en aza indirebilmek sürdürülebilir bir organizasyon ve yaşam için gittikçe önemli bir konu haline gelmektedir.

Belirsizliğe tahammülsüzlük bireyin belirsizliği nasıl algıladığı ve belirsizlik altındayken bununla nasıl mücadele ettiğini anlatmaktadır. (Krohne, 1989; Carleton 2012) Belirsizliğe tahammülsüzlük başta psikoloji ve davranış bilimleri olmak üzere birçok disiplin tarafından incelenen disiplinler arası bir kavramdır. Yaşamın içinde yer alan belirsizliğin bireylerce algılanma şekli ve belirsizlikle mücadele biçimi birçok disiplinin ilgi alanına girmekte ve bu konudaki çalışmalar her geçen gün biraz daha artmaktadır. Bu çalışmaların artmasının altındaki temel motivasyon ise belirsizliğin kontrol edilememesi ama insanın belirsizliğe tahammülsüzlüğünü kontrol edebilme düzeyinin gerçeğidir. Dolayısıyla bu konuda yapılan çalışmalar farkındalığı artırma ve yaşamı etkin bir şekilde devam ettirme amacı gütmektedir.

Literatürde belirsizliğe tahammülsüzlükle ilişkilendirilmiş birçok çalışma bulunmasına rağmen, bu konuda yapılan çalışmaları değerlendiren ve sistematik olarak sunan bir çalışma bulunmamaktadır. Buradan hareketle, bu çalışmada 1953-2023 yılları arasında işleme, yönetim ve sosyal bilimler alanlarında belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda yapılmış olan çalışmaların bibliyometrik analizlerinin yapılması ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün literatürdeki mevcut konumunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çerçevede belirsizliğe tahammülsüzlük üzerine yayınlanan makalelerin yıllara ve ülkelere göre dağılımının, atıf analizlerinin, bibliyometrik ortaklıkların, eş oluşum analizlerinin ve yazar ağlarının incelenmesi yoluyla literatürdeki konumunun netleştirilmesi, var olan araştırmaların bir portresinin çizilmesi ve sonraki araştırmalara yol gösterici olması bakımından önem arz etmektedir.

Çalışmanın ilk bölümde çalışmanın kavramsal altyapısı verilmektedir. İkinci kısımda ise araştırma soruları ile başlayan araştırma süreci, örneklemin seçilmesi ve analiz aşaması devam etmektedir. En son bölümde ise tartışma ve sonuç kısmı yer almaktadır.

Literatür Taraması

Belirsizliğe Tahammülsüzlük

Budner (1962) belirsizliğe tahammülsüzlüğü, bir olay ya da durum hakkında yeterli bilgi sahibi olunmadığında, değişken faktörlerin ve parametrelerin birden fazla olduğu ve sınıflandırmanın çok mümkün olmadığı zamanlarda bireyler tarafından algılanan bir tehdit unsuru olarak ifade etmiştir. Burdner belirsizlik karşısında bireylerde iki tip davranışın oluşacağını ifade etmektedir. Bunlar razı gelme veya inkâr etme davranışıdır. Belirsizlik karşısında razı gelme davranışı gösteren kişi bu durumun değişmeyeceğine dair bir gerçekliği kabullenirken, inkâr etme davranışı içerisinde olan bir birey ise mevcut durumu reddetmektedir. Hangi davranışın belirsizlik durumlarında ortaya çıkacağı ise bireyden bireye değişiklik göstermektedir. Krohne (1989) ise belirsizliğe tahammülsüzlüğü bir başa çıkma stratejisi olarak ifade etmektedir. Bu başa çıkma stratejisinin en temel özelliği olan aşırı farkındalık halinin ise, bireyi olası olumsuz durumlara karşı hazırlıklı hale getirme eğilimiyle bir savunma geliştirmeye yardımcı olduğunu savunmaktadır. Yine bu konuda çalışan araştırmacılar Dugas vd.'ye (2005) göre belirsizliğe tahammülsüzlük, gelecekte olumsuz bir durumun yaşanması olasılığına karşın bireylerin hissettiği tahammülsüzlük hali olarak açıklanmaktadır.

Carleton (2012) ise belirsizliğe tahammülsüzlüğü bilinmeyen bir şeye karşı bireylerde doğuştan gelen bir korku olarak tanımlamıştır. Bu tanımlama belirsizliğe tahammülsüzlüğü bir kişilik özelliği olarak sınıflandırmaktan ziyade, tahammülsüzlük durumunu bir algılama şekli olarak konumlandırmaktadır. Carleton vd.'ye (2012) göre ise; belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi yüksek olan bireyler, belirsiz durumları ve belirsizliği bir stres kaynağı olarak görürler ve bundan yoğun üzüntü hissetmektedirler. Bu bireyler belirsizliği dolayısıyla bir tehlike unsuru olarak algılamakta ve bundan kaçınma kaçınma yoluna gitmektedirler.

Belirsizliğe tahammülsüzlük birçok kavram ile ilişkilendirilmektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlük literatürde kaygı, endişe, korku ve obsesif-kompulsif bozuklukla ilişkili bir kavram olarak birçok çalışmada ele alınmıştır. Bunun yanında pozitif psikolojinin alanına giren kavramlarla da belirsizliğe tahammülsüzlüğün rolü incelenmiştir. Örneğin; Kilit vd. (2020) yaptıkları araştırmanın sonucunda sınav kaygısı, endişe hali ve belirsizliğe tahammülsüzlük değişkenleri arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki bulmuşlardır. Aynı çalışmada cinsiyetin rolü incelenmiş olup, kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran daha yüksek belirsizliğe tahammülsüzlük ve sınav kaygısı düzeyleri olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin yaş ve gelir durumuna göre farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Covid-19 pandemisi ile belirsizliğe tahammülsüzlük kavramı araştırmacılarca sıklıkla işlenen bir konu haline gelmiştir. Dağlı ve Esin (2021) yılında yaptıkları bir araştırma sonucunda belirsizliğe tahammülsüzlük ile sağlıklı olabilme kaygısı arasında pozitif

yönde bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. Araştırmacılar, Covid 19 pandemisinin yarattığı belirsiz atmosferden dolayı bireylerde belirsizliğe tahammülsüzlük, kaygı ve endişe düzeylerinde oluşan artışın sağlıklı olabilme kaygısını da arttıracığına inanmaktadırlar. Araştırmanın sonucunda, bireylerin belirsizliğe tahammülsüzlük seviyesi, sağlıklı olabilme kaygılarını tahminlemektedir. Turhan ve Boyacıoğlu (2022) çalışması ise, pandemi ile ölüm kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Covid-19 tanısı almış bireylerde belirsizliğe tahammülsüzlük seviyesi ile ölüm kaygısı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ayhan vd.'nin (2022) araştırması da, belirsizliğe tahammülsüzlük ile işsizlik kaygısı arasında pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca psikolojik dayanıklılık düzeyi ve belirsizliğe tahammülsüzlük arasında negatif yönde bir ilişki belirlenmiştir. Belirsizliğe tahammülsüzlük seviyesini azaltmanın yolu olarak psikolojik dayanıklılığı arttırmaya yönelik çalışmalar/eğitimler olması şeklinde önerilmiştir.

Başçı ve Hamamcı (2022) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırmada, belirsizliğe tahammülsüzlük ile mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma kapsamında öz-duyarlılık seviyesinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini açıkladığı sonucuna ulaşmışlardır. Doğanülkü (2022) ise, belirsizliğe tahammülsüzlük ve kariyer uyumu arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışma sonucunda belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi ile kariyer uyumu arasında bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Torun (2023) tarafından yapılan araştırmada ise; belirsizliğe tahammülsüzlük, mutluluk ve psikolojik iyi oluş kavramları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonucunda; belirsizliğe tahammülsüzlük ile mutluluk arasında bir ilişki olduğu ayrıca belirsizliğe tahammülsüzlüğün psikolojik iyi oluşu etkilediği sonucuna varılmıştır.

Araştırma Metodolojisi

Bu araştırmada bibliyometrik analiz kullanılarak belirsizliğe tahammülsüzlük hakkında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bibliyometrik analiz, bilimsel çalışmalar hakkındaki desenleri, eğilimleri ve ilişkileri analiz etmeyi amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Bibliyometrik analiz kullanılarak makalelerin metrik verileri baz alınarak araştırma alanları, yazarlarla ilgili bilgiler, yazarların çalıştıkları organizasyonlar ve ortak yazarlar arası ilişkiler çıkarılabilmektedir. Bu sayede bilimsel çalışmaların bir portresine sahip olunmaktadır. Bibliyometrik analiz yapılarak veri tabanlarından bibliyografik veriler çekilebilmekte ve çeşitli analizler bu verilere dayanarak yapılabilmektedir. Yayın sayıları, atıf analizleri, yazar ağları, anahtar kelime arasındaki eş oluşum (co-occurrence) analizleri yapıp elde edilen bulgular görselleştirilmektedir. Bibliyometrik analiz vasıtasıyla, yayının performansları incelenebilmekte, güncel ya da geçmişteki araştırma trendleri hakkında bilgi sahibi olunabilmekte ve incelenen konu hakkındaki araştırma alanları ve işbirlikleri görüntülenebilmektedir (Zupic vd., 2015).

Bu araştırma kapsamında yıllara göre makale sayısının dağılımı, bu konuda en fazla makalenin yayınlandığı dergiler, en çok yayın yapan ülkeler, toplam atıf sayıları gibi

yapılan analizler belirsizliğe tahammülsüzlükle ilgili genel eğilimler hakkında genel bir çerçeve çizme amacı taşımaktadır. Buna ilave olarak bibliyometrik ilişkiler, eş yazarlık analizleri, ortak atıf analizleri, ülkeler ve işbirliği ağları, en sık tekrarlanan kelime analizleri, yazarlarla ilgili analizler ise; belirsizliğe tahammülsüzlük hakkındaki çizilen çerçeveyi detaylandırmayı amaçlamaktadır.

Araştırmada incelenen makaleler ise; Scopus veri tabanında yer alan “*intolerance of ambiguity*” ve “*intolerance of uncertainty*” anahtar kelimeleri kullanılarak belirlenmiştir.¹ Makale listesinin belirlenmesinde araştırma dili sadece İngilizce olan makaleler dikkate alınmıştır. Araştırma alanı olarak ise; İşletme, Yönetim ve Sosyal Bilimler alanı seçilmiştir. Araştırma filtreleri uygulandıktan sonra 1953-2023 arasında bu konu ile ilgili yapılmış çalışmalar bibliyometrik analiz için değerlendirilmiştir. Bu araştırmanın evreni Scopus veri tabanı, örnekleme ise yukarıda kısıtlardan sonra listelenen 81 makale oluşturmaktadır. Bu makalelerin 55’i “*intolerance of uncertainty*” kavramını başlıkta içerirken, 26’sı ise “*intolerance of ambiguity*” terimini makale başlığında içermektedir.

Scopus veri tabanında taranan belirsizliğe tahammülsüzlük makaleleri Python ve Vosviewer programları kullanılarak bibliyometrik analiz ve veri görselleştirme işlemine tabi tutulmuştur. Veriler genel istatistikler çıkarıldıktan sonra, eş-oluşum, ortak yazarlık, atıf, bibliyografik birleştirme ve ortak atıf özelliklerine bakılarak incelemeye tabi tutulmuştur.

Bu çerçevede belirsizliğe tahammülsüzlük araştırmaları ile ilgili ilk tablo yayın yıllarını içermektedir. Tablo 1’de makalelerin yıl aralıklarına göre frekans ve yüzde dağılımlarını gösterilmektedir. 2008 yılından itibaren belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda çalışmalar hızlanmıştır. Belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda çalışmalar en çok 46 çalışma (%56,79) 2019-2023 yılları arasında yapılmıştır. 2020 yılında küresel çapta yayılan Covid-19 pandemisi tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Bu çalışmaların artmasında Covid-19 pandemisinin rolü büyüktür. Aşıların geliştirilmeleri sürelerinin uzun olması ve hastalığın doğasının tam olarak bilinmemesi vb. nedenlerle belirsizliğe tahammülsüzlük çalışmalarının hız kazandığı görülmektedir. 2020’nin son çeyreğinden itibaren çalışmalar oldukça artmış ve birçok alanda bu konu incelenmiştir.

Tablo 1

Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile İlgili Makalelerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Frekans	Yüzde
------------	---------	-------

¹ ((intolerance AND of AND ambiguity) OR (intolerance AND of AND uncertainty)) AND (LIMIT-TO (SUBJAREA , “SOC”) OR LIMIT-TO (SUBJAREA , “BUSI”)) AND (LIMIT-TO (DOCTYPE , “ar”)) AND (LIMIT-TO (LANGUAGE , “English”))

1953-1963	4	4,94%
1964-1974	1	1,23%
1975-1985	3	3,70%
1986-1996	8	9,88%
1997-2007	2	2,47%
2008-2018	17	20,99%
2019-2023	46	56,79%
Toplam	81	100,00%

Tablo 2’de belirsizliğe tahammülsüzlükle ilgili makalelerin ülkelere göre dağılımı gösterilmektedir. Belirsizliğe Tahammülsüzlük çalışmaları en çok ABD’de yapılmıştır. Bu ülkedeki yayın sayısı 34 (%41,98) olarak belirlenmiştir. Akabinde ise ülkemizdeki çalışmalar 11 (%13,58) yayın ile gelmektedir. Üçüncü sırada ise İngiltere 8 (%9,88) yayın ile bu alandaki çalışmalarda ön plana çıkmıştır.

Tablo 2

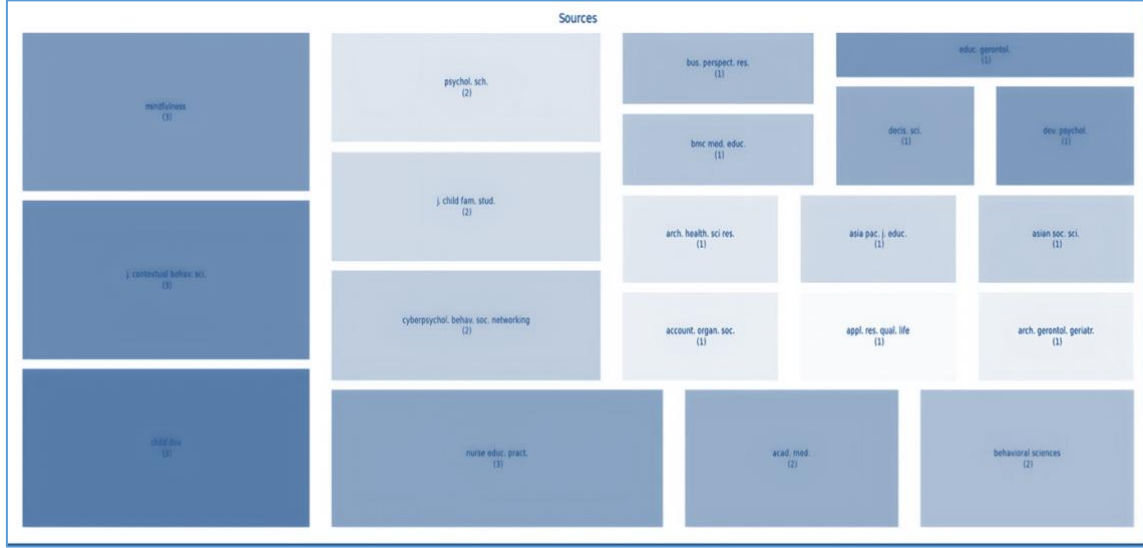
Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile İlgili Makalelerin Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	Frekans	Yüzde
ABD	34	41,98%
Türkiye	11	13,58%
Birleşik Krallık	8	9,88%
Çin	7	8,64%
İtalya	3	3,70%
Hindistan	3	3,70%
Avustralya	2	2,47%
Almanya	2	2,47%
Hong Kong	2	2,47%
İran	2	2,47%
Diğer *	7	8,64%
Toplam	81	100,00%

*Tek çalışmanın olduğu ülkeler diğer olarak gruplandırılmıştır

Aşağıdaki grafikte dergi adları ve frekansları gösterilmektedir. Grafik 1.'e göre belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda en çok yayın yapılan dergiler üçer adet yayımla, "Mindfulness" "Journal of Contextual Behavioral Science", "Child Development" "Nurse Education in Practice" dergileridir.

Grafik 1 -Dergi adları ve yayın sayıları

Tablo 3'te ise belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda önde gelen 20 yazarın yıllara göre yayın sayıları gösterilmektedir. Bu alandaki çalışmalarda ikişer yayımla ilk sıralarda Yıldız, Sagone, O'Bryan, Mcleish ve Indiana gelmektedir.

Tablo 3

En Çok Yayın Yapan Yazarların Yıllara Göre Yazdıkları Makalelerin Dağılımı

index	2009	2014	2016	2020	2021	2022	2023
yildiz, banu	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	1.0
sagone, elisabetta	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0
o'bryan, emily m.	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	1.0
mcleish, alison c.	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	1.0
indiana, maria luisa	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0
öke, dilem	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
çalışkan, enes	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
zupančić, maja	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0
zломke, kimberly r.	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
zhou, biru	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
zhao, shunying	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
zhao, rongchi	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0
zhao, guoqing	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0
zhang, xiao	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0
zhang, sensen	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
zeng, yadi	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0
young, john n.	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
young, bridget	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0
yildiz, meltem	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0
yi, wencheng	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0

Belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda yapılan çalışmaların bibliyografik analizi ise eş-oluşum, ortak yazarlık, atıf, bibliyografik birleştirme ve ortak atıf özelliklerine göre incelenmiştir.

- *Eş Oluşum (Co-Occurance) Analizi*

Scopus veri tabanındaki taranan makaleler, Python programı ile bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Bu analiz sonucunda makalelerde geçen kelimelerin kullanılma sıklığına göre bir kelime bulutu oluşturulmuştur. Aşağıda yer alan (anahtar kelimeler dahil) kelime bulutuna göre en sık geçen kelimeler, “intolerance” ve “uncertainty” kelimeleridir. Python programı kullanılarak bibliyometrik analizi yapılan 81 makalede geçen kelimeler ve bu kelimelerin önem derecelerine göre dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Tekrarlayan sözcüklerin önem derecesine göre dağılımı

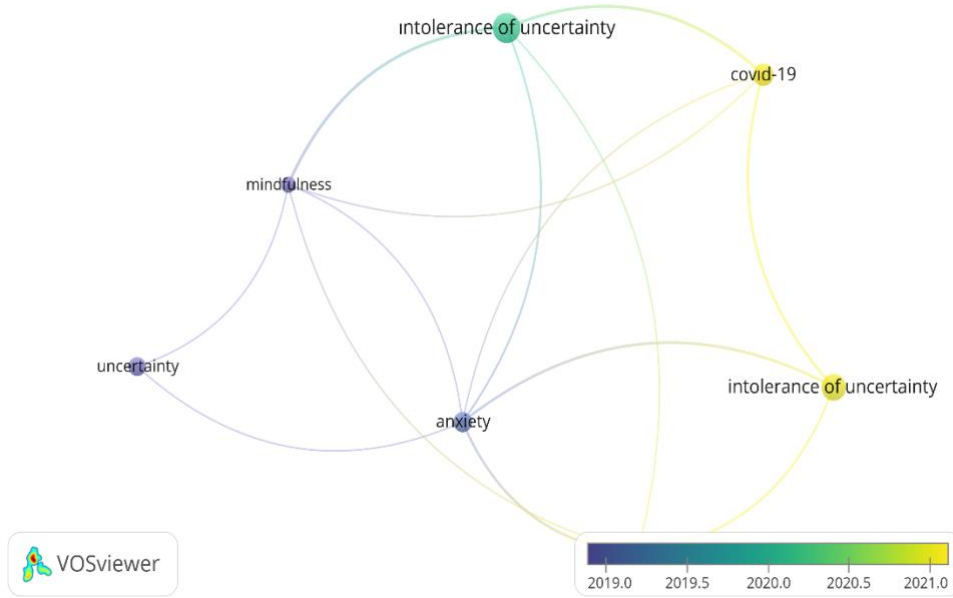
Word	Importance	Word	Importance
intolerance	1.0	burnout	0.0292
uncertainty	0.924	cyberchondria	0.0292
anxiety	0.5439	prejudice	0.0234
IU	0.4971	exhaustion	0.0234
ambiguity	0.3977	expectations	0.0234
pandemic	0.2047	mindfulness	0.1111
COVID	0.1754	tolerance	0.0585
information	0.1462	wellbeing	0.0585
depression	0.1462	emotion	0.0526
worry	0.1462	sensitivity	0.0526
control	0.1345	spirituality	0.0468
ambiguous	0.0643	cognition	0.0409
procrastination	0.0643	happiness	0.0292
cyberloafing	0.0409	accomplishment	0.0234
knowledge	0.0409	skills	0.0234
nomophobia	0.0409	tolerant	0.0234
anxious	0.0292		

Tablo 4’te yer alan siyah yazılı kelimeler çalışmalarda belirsizlik kavramını açıklarken kullanılan sözcükler ile belirsizliğe tahammülsüzlüğün negatif etkilerini anlatmak için sıklıkla kullanılan sözcüklerdir. Kırmızı renkli kelimeler ise belirsizliğe tahammülsüzlük seviyesini azaltmak için araştırmalarda geçen pozitif kavramları işaret etmektedir.

Belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda bu araştırmanın örneklemini oluşturan 81 makalede yazarlar tarafından toplam 226 anahtar kelime kullanılmıştır. Anahtar kelimeler üzerinde detaylı bir analiz yapılmak istenmiş ve dolayısıyla makalelerin anahtar kelime kısmında en az beş kez tekrarlayan anahtar kelimelerin bir haritası çıkarılmıştır.

Vosviewer ile yapılan bibliyometrik analizde, anahtar kelimelerde en sık tekrarlayan beş sözcük ve birbirleri ile ilişkisi Grafik 2’de gösterilmektedir.

Grafik 2. Anahtar Sözcükler ve Birbirleri İle İlişkileri İncelenmesi

Grafik 2’de “intolerance of uncertainty” sözcüğü belirsizlik, anksiyete, covid19 ve mindfulness ile ilişkilendirilmiştir. Covid 19 halihazırda var olan belirsizliği arttırması dolayısıyla özellikle 2020-2023 yılları arasında sıklıkla belirsizlikle tahammülsüzlük ile ilgili araştırmalarda incelenmiştir.

Tablo 5

Genel İstatistikler

Toplam Makale Sayısı	81
Ülke Sayısı	33
Yıl	1953-2023
Dil	İngilizce
Veri Kaynağı	Scopus
Yıl Başına Ortalama Makale Sayısı	3
Yazar Sayısı	249
Dergi Sayısı	68
Toplam Anahtar kelime sayısı	226
Tek yazarlı Makale Sayısı	11
Çok yazarlı makale sayısı	70
Yazarlar Arası İşbirliği İndeksi	3.11
Maximum H- İndeks	1
Toplam Atıf Sayısı	1113
En Çok Yayın Yapan Ülke	ABD

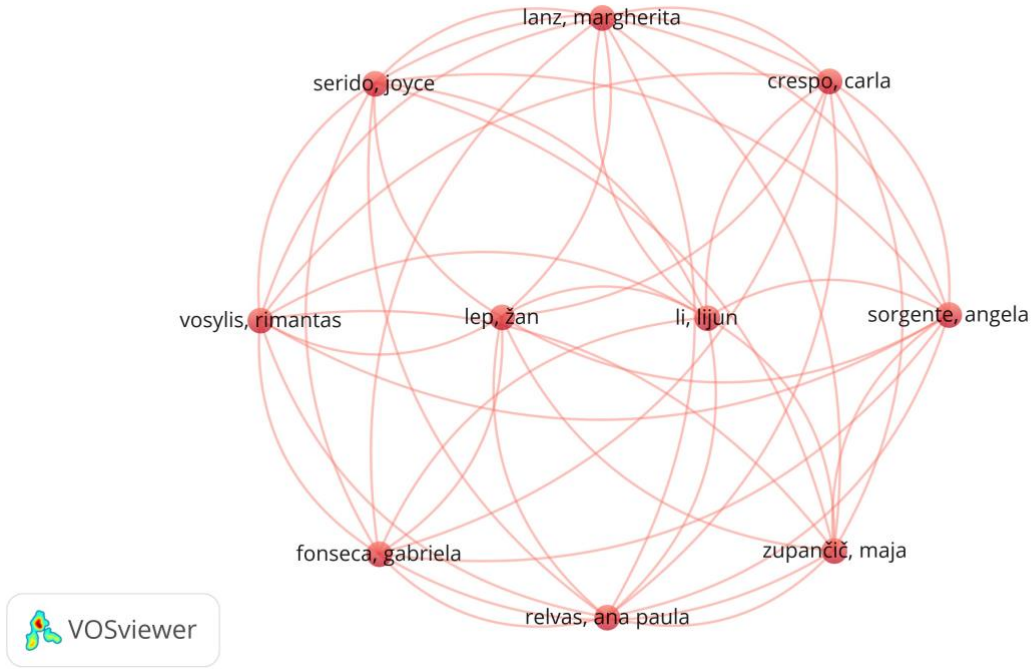
En Çok Atıf Alan Ülke

ABD

- Eş Yazarlık (Co-Authorship) Durumunun İncelenmesi

Grafik 3'te yazarlar ve eş yazarların durumları gösterilmiştir. Bu grafikte 10 yazar ön plana çıkmıştır. Öne çıkan eş yazarlar, Serido Joyce, Margherita Lanz, Carla Crespo, Rimantas Vosylis, Gabriela Fonseca, Ana Paula Relvas, Zan Lep, Lijun Li, Angela Sorgente, Maja Zupancic'tir.

Grafik 3 Eş yazarlık durumu (Co-authors-Authors)

Tablo 6'da eşyazarlık ilişkisine göre 10'dan bire sıralanan ülkeler, bu ülkelerde belirsizliğe tahammülsüzlük ile ilgili yayınlanan makaleler, eş yazarlık durumu ve atıf sayıları yer almaktadır. En çok eşyazarlık ilişkisi olan ülke ABD'dir. Sonrasında 5 eşyazarlık oluşumu bulunan ülkeler Çin, Portekiz ve Hindistan'dır.

Tablo 6

Ülkelerin Makale, Eşyazarlık ve Atıf Sayıları

Ülke	Makale	Eş yazarlık	Atıf
ABD	34	10	683
Çin	7	5	26
Portekiz	2	5	9
Hindistan	3	5	19

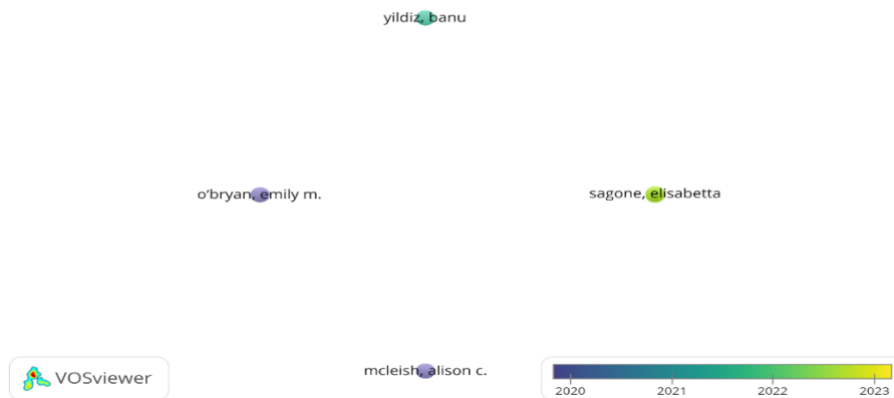
Avustralya	2	4	23
Fransa	1	4	18
Litvanya	1	4	8
Slovenya	1	4	8
İsrail	2	4	19
İtalya	3	4	10
Almanya	2	3	25
Kanada	1	2	5
Hong Kong	2	2	3
Japonya	1	2	5
Kenya	1	2	3
Uganda	1	2	3
Türkiye	11	2	27
Kıbrıs	1	1	0
Avusturya	1	1	22
Macaristan	1	1	7
Güney Afrika	1	1	7
Birleşik Krallık	8	1	234
Brezilya	1	1	1

- Atıf (Citation) Analizi

Yazar- Atıf (Citation-Authors)

Belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda en az iki makalesi olan yazarlar Grafik 4'te görülmektedir. E.Sagone 2, M.L. Indiana 2, A. C. Mcleish 25, E. M. O'Bryan 25 ve B. Yıldız ise 13 atıfa sahiptir.

Grafik 4- Atıf – Yazar İlişkisi

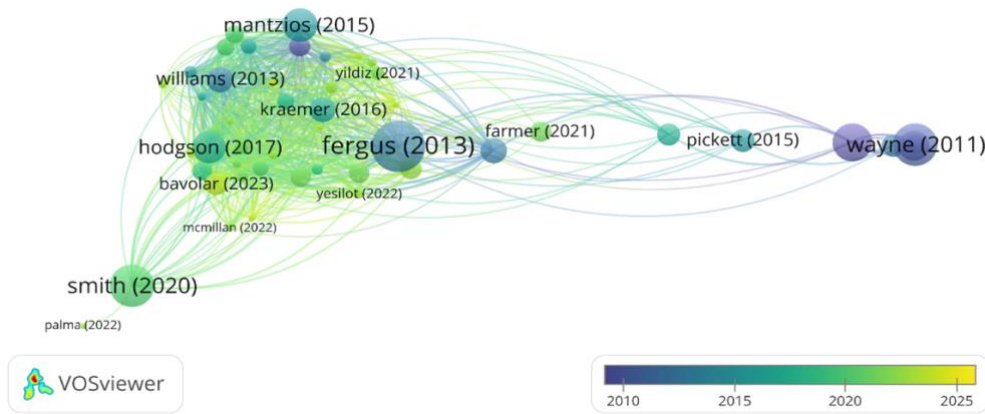

- *Bibliyografik Birleşme (Bibliographic Coupling) Analizi*

Bibliyografik ilişkiler-Makaleler (Bibliyographic coupling-Authors)

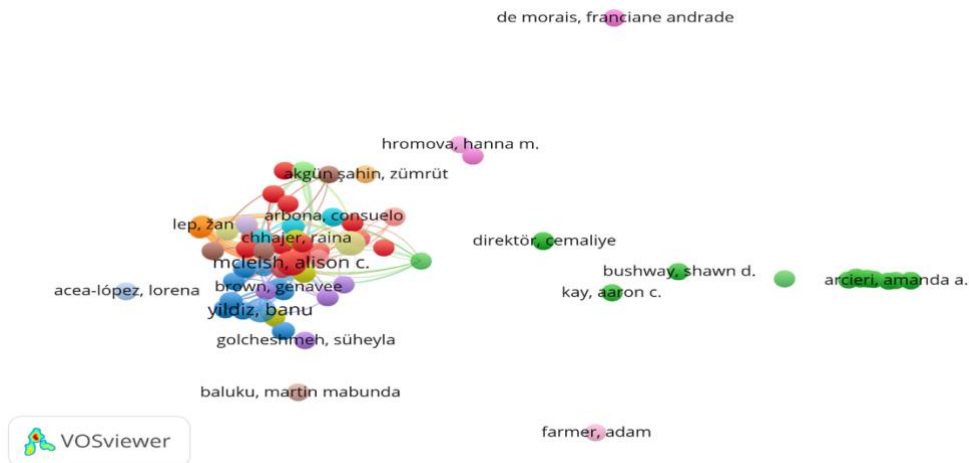
En az bir atıf alan yazarlar ve yazarların bibliyografik ilişkileri Grafik 5'te gösterilmektedir. 2015 yılından sonra yayınların sayısında bir artış gözlenmiş ve bu artışa bağlı olarak bibliyografik ilişkiler büyük bir artış göstermiştir. Yoğunlaşma en çok Fergus (2013) ve Wayne (2011) ağında gerçekleşmiştir.

Grafik 5-Yıllara göre en az bir atıf alan yazarlar ve bibliyografik ilişkileri

Grafik 6'da en az bir makalesi olan tüm yazarlar ve bu yazarların bibliyografik ilişkileri gösterilmiştir.

Grafik 6 Tüm Yazarlar ve Bibliyografik İlişkiler

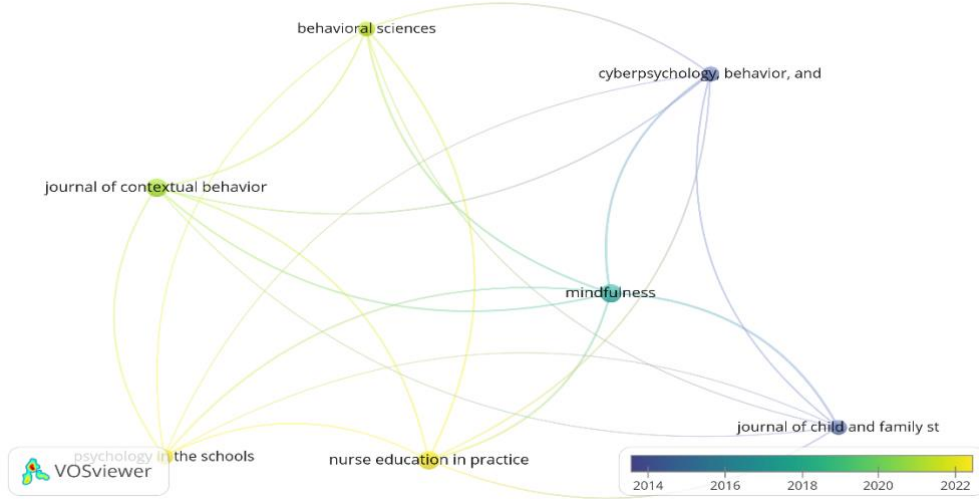

- *Bibliyografik İlişkiler- (Bibliyographic coupling- Sources)*

Dergiler ve bibliyografik birleşmeler Grafik 7'de yer almaktadır. İlişkilerde rol alan dergiler, Journal of Contextual Behavior, Behavioral Science, Cyberpsychology

Behavior, Mindfulness, Nurse Education in Practice, Journal of Child and Family, Psychology in Schools dergileridir. İlişkilere bakıldığı zaman 2020'den belirsizliğe tahammülsüzlük çalışmalarının artması ile bibliyografik ilişkilerinin arttığı gözlenmektedir.

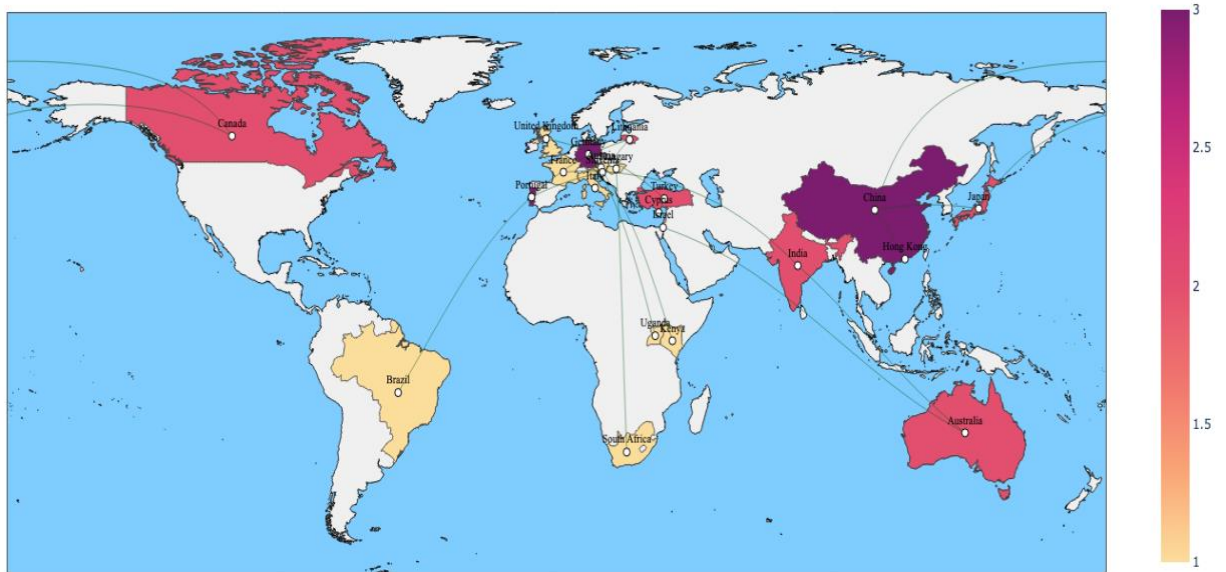
Grafik 7 Dergiler Arası Bibliyografik Birleşme Durumları

- Bibliyografik Birleşmeler - Ülkeler (Bibliographic Coupling- Countries)

Grafik 8'de ülkeler arası bibliyografik birleşmeler görülmektedir. Bibliyografik ilişki durumuna göre harita üzerinde renklendirme çalışması yapılmıştır. Ülkelerin renkleri bibliyografik birleşme durumlarına göre sarıdan mora doğru yoğunluğu artarak harita üzerinde renklendirilmiştir. En yoğun olarak gösterilen ülke sırasıyla Çin, Hong Kong, Kanada, Avustralya ve Hindistandır. İşbirliği olan ülkeler çizgilerle gösterilmiştir.

Grafik 8 Ülkeler ve Bibliyografik Birleşmeler

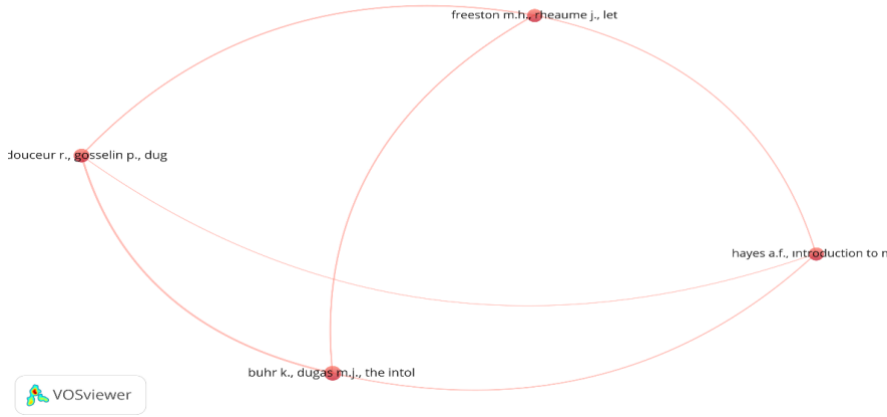

- Ortak Atıf (Co-Citation) Analizi

Ortak Atıf- Ortak Kaynaklar (Co-citations –cited references)

En az 8 atıfta bulunan referans sayısı dergi(kaynak) bazında Grafik 9’da gösterilmiştir. Belirsizliğe tahammülsüzlük literatüründe en sık referans gösterilen 4 kaynak grafik 9’da gösterilmiştir. Bu referanslar; Buhr vd., (toplam atıf 10, bağlantı gücü 10), Ladouceur vd., (toplam atıf 9, toplam bağlantı gücü 9), Freeston vd., (toplam atıf 8, toplam bağlantı gücü 8), Hayes’tir (toplam atıf 8, toplam bağlantı gücü 5).

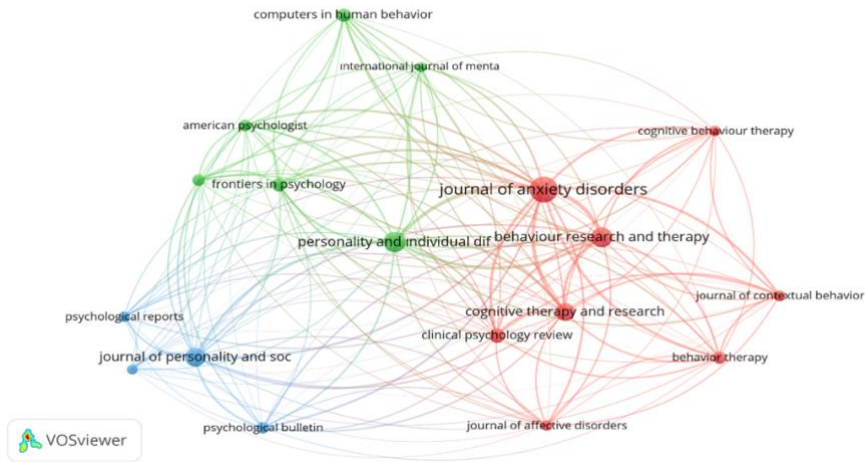
Grafik 9 Ortak Atıflar ve Ortak Atıf Referansları

- Ortak-Atıf – Atıf Alan Dergiler (Co-Citation –Cited Source)

Minimum 20 ortak atfın mevcut olduğu dergiler ve birbirleri ile ilişkileri Grafik 10’da gösterilmiştir. Temel olarak grafikte mavi, yeşil ve kırmızı olmak üzere üç renk kullanılmıştır. Bu renkler ortak atıf ilişkilerindeki kümeleri yansıtmaktadır. “*Journal of Anxiety Disorder*” (137 atıf), “*Behaviour Research and Therapy*”(82 atıf), “*Cognitive Therapy and Research*” ve “*Clinical Psychology Review*”(42 atıf) dergileri ortak atıf yoğunlaşmasında kırmızı renkle gösterilmiş bir ağı yansıtırken; “*Personality and Individual Differences*”(84 atıf), “*Frontiers in Psychology*”(36 atıf), “*American Psychologist*”(29 atıf), “*Computers in Human Behavior*”(35 atıf) dergileri yeşil renkle gösterilip ortak atıf ilişkileri bağlamında gösterilmektedir. “*Psychological Reports*”(22 atıf), “*Journal of Personality and Social Psychology*” (72 atıf) ve “*Psychological Bulletin*”(29 atıf) dergileri ise mavi ile kümelenecek ortak atıf ağında yer almaktadırlar. Üç ana grupta atıf ilişkileri gösterilmekle beraber ara renklerle diğer kümelerin atıf yaptığı kaynaklara da atıf yapıldığı bilgisi verilmektedir.

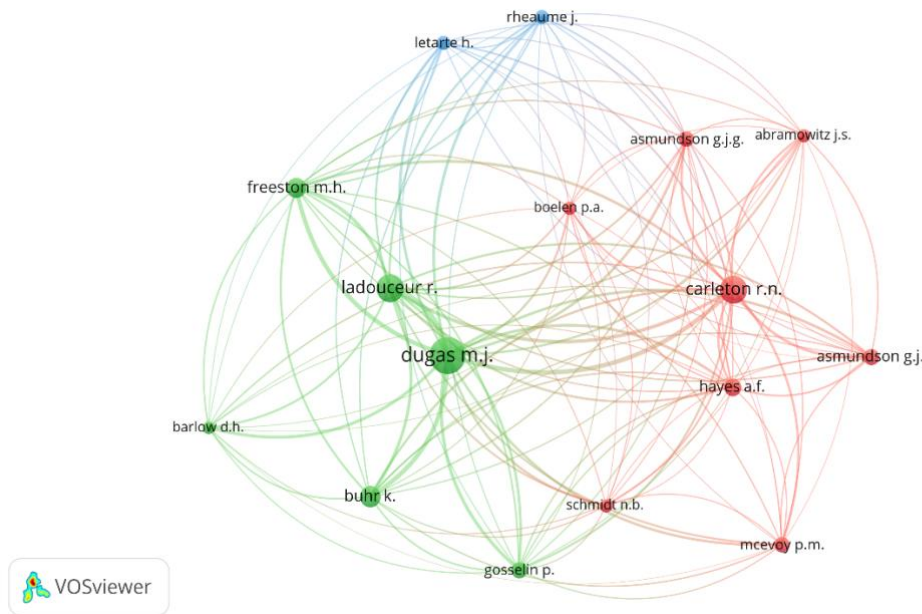
Grafik 10 Ortak Atıflar ve Dergiler

- Ortak Atıf-Ortak Yazarlar (Co-Citation –Cited –Authors)

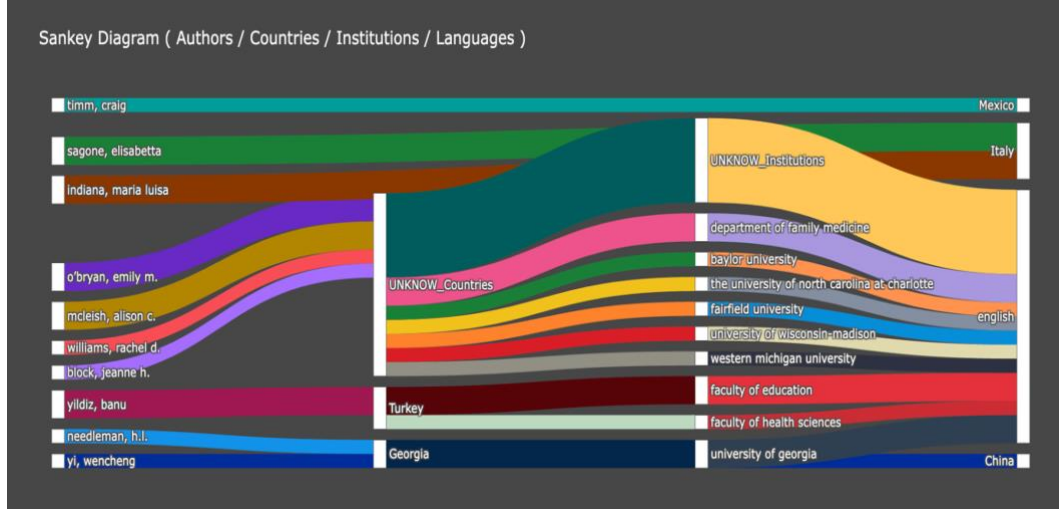
En az 20 ortak atfı olan yazarlar ve birbirleri ile ilişkileri Grafik 11’de gösterilmektedir. En çok atıf verilen yazar alanın öncülerinden olan M.J. Dugas’tır. Sonrasında ise Ladouceur, Carleton, Hayes, Asmundson’dur.

Grafik 11-Ortak Atıflar ve Yazarlar

Grafik 12’de, belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda en çok yayın yapan yazarlar, bu yazarların bağlı oldukları ülkeler ve organizasyonlar arası bağlantılar ve veri akışı sankey diyagramı özetlenmiştir.

Grafik 12 Yazarlar, Ülkeler ve Organizasyonlar Arası Bağlantılar

Sonuç ve Tartışma

Belirsizlik insan yaşamının en temel dinamiklerinden biridir. Gerek toplumsal gerek örgütsel gerek de bireysel hayatlarımızda bir miktar belirsizlik altında yaşamaktayız. Belirsizlik birçok nedenden dolayı ortaya çıkabilmekte ve belirsizlik seviyesi de bu şekilde değişebilmektedir. Belirsizliğe tahammülsüzlük kavramı belirsizlik durumunun bir tehdit olarak algılanmasını ifade etmekle birlikte bir algıya işaret eder. Belirsizliğe tahammülsüzlük insanı derinden etkileyen ve eyleme geçmesi noktasında engelleyebilen bir kavram olması bakımından önemlidir. Belirsizliğe tahammülsüzlük temeli insan olan her oluşumu etkilemekte olduğundan incelenmeli, bu konuda yapılan çalışmalar ve öneriler dikkate alınmalıdır.

Bu çalışmanın evrenini Scopus veri tabanı oluşturmaktadır. Bu çalışmada belirsizliğe tahammülsüzlük konusunda yapılan 81 makale araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini sadece makaleler ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen verilen Python ve Vosviewer programları kullanılarak bibliyometrik analize tabi tutulmuştur.

Araştırma sonuçlarını şu şekilde özetlenebilir: Scopus üzerinde taranan 81 makale 33 ülkede 1953 ile 2023 yılları arasında yazılmıştır. Bu makaleler 68 dergide yayınlanmıştır. Makale dili olarak İngilizce seçilmiştir. Araştırmanın evrenini Scopus veri tabanında indekslenen makaleler oluşturduğundan veri kaynağı 1'dir. Yıl başına ortalama 3 makale düşmektedir. Araştırma örneklemini oluşturan 81 makalenin toplam 249 yazar tarafından yazıldığı bulgusu elde edilmiştir. 81 makalede yazarlar tarafından toplam 226 anahtar kelime kullanılmıştır. Tek yazarlı makale sayısı 11 iken birden fazla yazarlı makale sayısı 70'dir. Bu araştırma kapsamında incelenen makalelerin yüzde 86'sının ortak yazarlı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Yazarlar arasındaki işbirliği indeksi 3.11'dir. Maximum H-indeksi 1'dir. Toplam atıf sayısı 1113'tür. En çok atıf alan ülke 683 ile ABD'dir. ABD'yi 234 atıf ile Birleşik Krallık takip etmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Bu araştırmada kullanılan veri tabanı sayısı sınırlıdır. Sonraki çalışmalarda Web of Science veri tabanının da dahil edilerek analizin geliştirilmesi uygun olabilir. Sonraki araştırmalarda farklı araştırmaların sonuçlarının daha detaylı incelenerek meta analiz çalışmalarının yapılması yararlı olabilecektir.

Kaynakça

- Ayhan, D., Seki, H. & Bingöl, U. (2022). Pandemi Sırasında Hemşirelik Öğrencilerinde Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün İşsizlik Kaygı Üzerine Etkisi: Psikolojik Sağlamlığın Rolü. *Gevher Nesibe Journal of Medical and Health Sciences*, 7(18), 12-24.
- Başçı, Z., & Hamamcı, Z. (2022). Üniversite öğrencilerinde belirsizliğe tahammülsüzlük ve mükemmeliyetçilik ile öz duyarlılık arasındaki ilişki. *Humanistic Perspective*, 4(2), 204-226.
- Carleton, R. N., Norton, M. P. J., & Asmundson, G. J. (2007). Fearing the unknown: A short version of the Intolerance of Uncertainty Scale. *Journal of Anxiety Disorders*, 21(1), 105-117.
- Carleton, R. N., Mulvogue, M. K., Thibodeau, M. A., McCabe, R. E., Antony, M. M., & Asmundson, G. J. (2012). Increasingly certain about uncertainty: Intolerance of uncertainty across anxiety and depression. *Journal of Anxiety Disorders*, 26(3), 468-479.
- Dağlı, F., & Esin, N. N. (2021). Covid-19 Küresel Salgınında Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Sağlık Anksiyetesi İle İlişkisinin İncelenmesi. *Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences*, 7(47), 2522-2531.
- Doğanülkü, H. A. (2022). Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Kariyer Uyumu Arasındaki İlişki. *Sciences (JOSHAS JOURNAL)*, 8(59).
- Dugas, M. J., Buhr, K., & Ladouceur, R. (2004). The Role of Intolerance of Uncertainty in Etiology and Maintenance. In R. G. Heimberg, C. L. Turk, & D. S. Mennin (Eds.), *Generalized anxiety disorder: Advances in research and practice* (pp. 143–163). The Guilford Press.
- Dugas, M. J., Hedayati, M., Karavidas, A., Buhr, K., Francis, K., ve Phillips, N. A. (2005). Intolerance of Uncertainty and Information Processing: Evidence of Biased Recall and Interpretations. *Cognitive Therapy and Research*, 29(1), 57-70. <https://doi.org/10.1007/s10608-005-1648-9>
- Kilit, Z., Dönmezler, S., Erensoy, H., & Berkol, T. (2020). Üniversite öğrencilerinde belirsizliğe tahammülsüzlük, endişe ve bilişsel sınav kaygısı ilişkisi. *Ortadoğu Tıp Dergisi*, 12(2), 262-268.

- Krohne, H. W. (1989). The concept of coping modes: Relating cognitive person variables to actual coping behavior. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, 11, 235-248. [https://doi.org/10.1016/0146-6402\(89\)90027-1](https://doi.org/10.1016/0146-6402(89)90027-1)
- Torun, B. T. (2023). Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Mutluluk Düzeyine Etkisi Ve Psikolojik İyi Oluşun Aracı Rolü. *Premium e-Journal of Social Science (PEJOSS)*, 7(34), 1054-1071.
- Turhan, M., & Boyacıoğlu, N. E. (2022). Covid-19 hastalığı tanısı alan hastalarda belirsizliğe tahammülsüzlük ve ölüm kaygısı. *Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi*, 4(3), 272-278.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429- 472.